

od vsakega tovariša, da mu s svojimi nastopi pred in med volitvami ne škoduje in da se ugodno loči od nezavednih in neorganizovanih ljudi in da se tudi kot volilec pokaže omikanega, spoštovanja vrednega človeka. — Četudi se prepušča vesti posameznika svobodna odločitev glede strank, vendar se zahteva, da naj vsak učitelj ve v svojem dejanju, da je učitelj in kaj je dolžan šolstvu in svojemu stanu; zaradi posameznosti naj ne trpi splošnost.

Po izvolitvi predsednika, njega namestnika in dveh zapisnikarjev je shod prešel k razpravi edine točke dnevnega reda: „Kako naj učiteljstvo postopa v času agitacijskih shodov obeh političnih strank v slovenskem delu dežele, da ne bo trpelo na svojem ugledu in da se bo stanu vredno posluževalo svojih državljanskih pravic?“ Po polurni stvarni razpravi so se sprejele enoglasno sledeče resolucije:

1. Vsak učitelj delaj na to, da si pridobi ugled in spoštovanje v občini, kjer slušbuje; to se doseže, ako učitelj skrbno in vestno deluje v šoli in se zunaj šole vede proti vsakemu korektno.

2. Neorganizovani nastopi posameznih učiteljev na shodih ene ali druge stranke ne koristijo dotičnikom ne njih stanu, pač pa lahko škodujejo.

3. Kjer učiteljstvo nastopi, izvršuje svojo volilno pravico, naj to stori organizovano in kompaktno kot en mož.

4. Učiteljstvo naj se udeležuje volilnega boja samo v zakonito in stanovsko dovoljenih mejah in z namenom, koristiti šolstvu in svojemu stanu. Četudi se prepušča vesti posameznika svobodna odločitev glede strank, vendar se zahteva, da naj vsak učitelj ve v svojem dejanju, da je učitelj in kaj je dolžan šolstvu in svojemu stanu; zaradi posameznosti naj ne trpi splošnost. Zaradi splošnih koristi šolstva in učiteljstva naj vodi učiteljstvo v dobi volilnih bojev poseben odbor, v katerega naj izvoli vsak okraj svoje zastopnike. Sklepom in navodilom volilnega odbora naj se pokori vsak učitelj; tako bo učiteljstvo pri dogovorih z narodnimi voditelji zastopano po volilnem odboru, in ta bo imel za seboj kompaktno učiteljstvo, in merodajni

možje bodo vedeli, na koga se jim je obrniti, ako mislijo pri kandidaturah za častna mesta narodnih zastopnikov jemati v poštev tudi učiteljski stan.

5. Če narodni voditelji prezrejo učiteljstvo pri zasedanju častnih mest, naj potem učiteljstvo deluje marljivo in skrbno v svoji šoli in za korist domače občine, drugo skupno delo naj pa pusti onim, ki zasedajo častna mesta brez upoštevanja slovenskega učiteljstva na Goriškem.

Izvolil se je zaupni odbor deveterice, v katerem so zastopani vsi okraji. Odbor, ki mu je predsednik sklicatelj shoda, je pooblaščen, naj postopa v imenu slovenskega učiteljstva na Goriškem in Gradiščanskem v smislu sprejetih resolucij in naj ob svojem času zopet skliče stanovski učiteljski shod, če to spozna za potrebno. Odbor je bil naprošen, naj obrača pozornost razmeram v deželi ter naj ob svojem času izrazi svoje mnenje, ali naj se učiteljstvo udeleži volitev v državni in deželni zbor ali ne.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodono naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

— registrovana zadruga z omejenim jamstvom. —

Promet do konca listopada 1906 K 222.941.73.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

0 nadaljni izobrazbi učiteljice in njeno delovanje izven šole.

Poroča Dragica Pavšičeva.

(Konec)

Ogromnega dela, ki ga ne morem podrobneje razkladati, čaka na tem polju učiteljice in zavedno, za ljudstvo vneto ženstvo.

Spomini na Belgrad.

Prijatelju in pobratimu Jovanu P. Jovanoviću posvetil —a.

VI.

Težka je bila ločitev.

Razšli smo se v torek zjutraj. Profesor Ivkanec je ostal še v Belgradu, ker je pozneje odšel na jugoslovanski časnikarski kongres v Plovdiv. Tovariši Hrvata T. in P. in slovenski delegati G., J. kakor tudi „balkanska zvezda“ in „balkanska roža“ — so hoteli porabiti brzovlak, ki odhaja iz Belgrada okrog 6. ure v jutru *) Ne vem pa, ali je bilo poslavljanje tako dolgotrajno ali kaj — fakt je, da jim je brzovlak odpihal pred nosom in voziti so se morali s poštini vlakom, plačavši seveda vožnjo za brzovlak . . .

Moja malenkost si je pa hotela izkoristiti povratek kolikor mogoče vsestransko. Zaradi tega sem se družbi izneveril in jo mahnil na svojo pest v domovino.

Iz Srbije sem prišel po parniku v Zemun.

Zemun je kaj živahno mesto in za Avstrijo velikega trgovskega pomena. Tu se koncentruje ves trgovski življenj — hiteč na Balkan.

Človek bi sicer mislil, da prevladuje v Zemunu madjarski kapital, a to je popolnoma napačna misel. Tu je menda gospodar

*) Tovariš T. nas je pa moral zapustiti že prej, jutro zaradi nujnih družinskih opravil.

prvega razreda „Švaba“ — a zvest sodrug mu je Srb, oziroma Hrvat. Na trgovinah se bleste izvečine napisi v cirilici ali pa v nemščini v družbi s cirilico.

Tu mi je prišla v spomin velevažna parola Nemcev sploh — posebno onih iz rajha, ki veli: „Unsere Zukunft liegt im Osten.“

To svojo devizo izvajajo Nemci tako dosledno in vztrajno, da opozarjamo vso slovansko publicistiko, da propagirajo misel: **Balkan — Slovanom!**

Skrajni čas je!

Vesel dogodek sem doživel na ladji. Sicer sem mislil, da bom sam potoval to pot. Toda našel sem celo kopico tovarišev iz Slavonije in ogrskega Banata, ki so se vračali na svoja domovanja ob Dunavu.

Graničarji v avstrijskem Zemunu so nas preiskali temeljito. Menda so se bali, da ne vtihotapimo v Avstrijo preveč svobodomiselnih idej — ki smo se jih navzeli v svobodni Srbiji . . .

Tovariš X. me je opozoril že prej, da nas bodo v Zemunu temeljito prebrskali, in opomnil, da so le-ti možje postavbe posebno gorki srbskim listom. Ker sem pa imel slučajno dokaj srbskih dnevnikov, ki so takrat ravno pisali o naših slavnostih, pri sebi, sem premišljeval, kako jih naj vtihotapim.

Posrečilo se mi je vendar. Zavil sem jih v kovčegu ter potisnil med zamazano perilo.

Ne ustrašite se ga! Pri humaniteti do bližnjega nikakor pa ni nakazano, da bi učiteljice popolnoma pozabile nase. Čas je, da se dvignemo do viška inteligentnosti ne samo za ljudstvo, ampak tudi same zase, da se dvignemo do onega ugleda, ki pristaja našemu stanu. Srce me boli, ko vidim, kako si drugi stanovi pomagajo po sposobnih voditeljih in buditeljih do izboljšanja socialnega stanja z razjasnjevanjem obstoječih razmer; le učiteljice, ne vem, ali iz komodnosti ali iz lahkomišelnosti, si nočejo pomagati na bolje, a nobeden jih ne dram, češ, dovolj so razumne, zakaj pa se ne zavedajo, da stoje na pragu preobrata učiteljskega življa? Na Kranjskem imajo učiteljice svoje deželno društvo. Neorganizovane so le napredne Primorke in Štajerke, klerikalne so pri nas in na Štajerskem menda tudi organizovane. Ali ste kaj pazljivo čitale letošnjega „Uč. Tov.“? Izpodbudno čtivo, kjer učiteljice s svojimi moškimi kolegi ostro polemizirajo v enakem delu in enakem plačilu, o učiteljskem delovanju izven šole itd. itd.

Mene je to jako zanimalo, ali prišlo mi je nehote na misel, kako malo učiteljic je, ki se potegajo za svoje pravo in naspotno, koliko jih je, ki omenjenih člankov še čitale ne bodo. Neodpustljiva letargija! „Uč. Tov.“ je naš dični, najstarejši stanovski list, ki nam gotovo svojih predalov ne zapre, ako jih hočemo v svoj blagor uporabiti. Čeravno smo z učitelji večkrat v navzkrižju zaradi enakopravnosti, kolegijalnosti vobče pa nam še niso odrekli. Naša sveta dolžnost je, da podpiramo z naročnino in razširjamo svoj edini nepristranski politični list, ki nas natančno seznaja z našimi pravicami in dolžnostmi. Gotovo vam je znano, kako neumorno delajo ljudje, ako hočejo kaj doseči. „Domoljub“, ta naprednemu učiteljstvu zakleti sovražnik, prihaja na stotine v nekatere fare in učiteljem ni tega mogoče zajeziti, ker so še premalo organizovani, da ne omenim posebej nanovo učiteljic. Malo nas je in še te pripadamo vsemogočim strankam. Učiteljice, pritrčajmo si torej tistih par kronic pri kakem novem pasu, bluzi ali najnovejšem klobuku ter bodimo zveste naročnice svojemu, naše interese zastopajočemu prijatelju „Uč. Tov.“, da se ojačimo in si osnujemo polagoma — svoj list, svoje posebno

glasilo, kar bi bilo še najbolje. V ta namen se izobrazujmo, mestne naj bi pohajale posebne strokovne tečaje, se pripravljale k meščanskim izpitom in jih tudi napravile. Imovitejše in nadarjene naj bi se izobraževale dalje po pedagogijah in konservatorijih. Kake pobožne želje, kaj ne!? — Ideali! Oj, kako hitro bi se nas po zaslugah respektiralo, cenilo bi se v nas duha in jenjalo bi ono polzko laskanje. S pričetkom nov. šol. leta si nabavimo vse brez izjeme „Uč. Tov.“ in posojujemo mu tudi svoje talente, zakaj samo Janja Miklavčičeva, Slavica, Notburga, Zupančičeva in nekaj drugih, dasi nas zastopajo s krepkim peresom, vendar ne morejo poznati te vseh naših teženj. Koristno je tudi, da čitamo drugo-narodne stanovske liste, kakor: „Oesterr. Schulbote“, „Pädagogische Zeitschrift“, da spoznamo mednarodne in med učiteljstvom se razvijajoče struje, ali za domači list je jako potrebno, da znamo uspešno agitirati in mu pridobiti veliko simpatij posebno v šoli naklonjenih družinah. Iz stanovskega stališča pa se zanimajmo za one liste, ki nam v našem poklicu koristijo ter nam lajšajo delo, kažoč nam določeno vzorno učno pot, kakor „Popotnik“, „Šolska Matica“ s svojo neprecenljivo tvarino. Mladini pa priporočajmo in preskrbimo dobrih mladinskih spisov od pisateljev-učiteljev ter priporočajmo staršem, da ji preskrbe zdravega čtiva, kakor v „Zvončku“, „Knjižici za mladino“ i. dr. — Dokazana je pač resnica, da je časopisje moč, velesila. Vsak stan si prizadeva, da podpira tisto časopisje, ki podpira njega. Tako bi si moral prizadevati tudi naš stan, da podpira svoje časopisje. Vsaj začnimo! To stane preveč, tega ne zmoremo, da bi mogle podpirati vse stanovske liste in morebiti še list za ženska ročna dela! Verujem, denarni stroški niso šala dandanes, in obleka bodi stanu primerna. Ali ravno to je, kar bi se dalo urediti, saj mi tovarišice ne smejo zameriti, zakaj tudi jaz nisem v noši izjema. Toda mislila sem že večkrat, ali bi izgubile na ugledu, ko bi nosile odslej sicer okusno in lepo krojene, a bolj preproste obleke? Ali bi nas ne odlikovalo ravno to od našemljenih kmetiških punce in razkošno oblečenih šivilj ter po sili gospodičen? Učiteljici naj bi se že na obleki poznalo, da je v nji več duha kot zunanje parade.

Toda tovariš X. nam je pa zagotovil, da pride na avstrijska tla brez revizije potnega lista.

In imenitno jo je izvedel. Škoda, da takrat še ni bilo kopniškega junaka. Vreden sodrug bi mu bil.

Potegnil je pa avstrijske mejaše tako-le: v ladji si je izposodil od nekega kolega črn površnik, črne rokavice in si nadel na glavo znani poltrdi klobuk.

„Glejte, sedaj sem podoben carinskemu oficijalu“, je rekel, „in videli boste, kako spoštljivo me bodo pozdravili oni-le policisti“.

Ko je ladja obstala, je skočil tovariš X. prav lahkotno in prvi na mostiček, pogledal po čakajočih policistih tako mogočno, da so le-ti nehote dvignili svoje desnice v pozdrav ter se mu spoštljivo umaknili. Tovariš X. jim je pa le malomarno zamahnil z desnico ter stopal tako oblastno v mesto, kakor da je zemunski župan.

To je bilo smeha! . . .

Iz Zemuna smo se vozili po železnici do Novega Sada. Od tu dalje sem se pa namenil voziti s parnikom po Dunavu do Vukovara, a od Vukovara do Zagreba zopet po železnici.

Vožnja iz Zemuna do Novega Sada je kaj hitro minila, ker sem imel prav imenitne sopotnike, že prej imenovane kolege, ki se jim je pridružil še pobratim tovariš Ml.

V Novi Sad — madjarsko: Ujvidék — smo dospeli ob 11. uri dopoldne. In ker je oni parnik, s katerim sem se na-

menil peljati po Dunavu, odhajal točno opoldan, sem moral hiteti, da si ogledam to mesto kakor tudi trdnjavo Peterwaraždin.

S pobratimom Ml. — pridružil se je še nama že znani tovariš X. — sva najela voznika, in hajdi v mesto!

Trdnjava napravi na človeka mogočen vtisk. Trd oreh bi to bil, če bi ga hotel sovražnik streti. Zob bi dosti polomil.

In prehod preko Dunava iz Peterwaraždina v Novi Sad je kaj originalen. Most je sestavljen iz samih čolnov. Če torej plove po Dunavu tu mimo ladja, morajo vselej most deloma razdreti in pozneje zopet sklopiti, kar povzroča vselej dokajšno oviro javnega prometa.

Novi Sad je še dokaj prijazen in, kakor znano, središče — kulturno in socialno — ogrskih Srbov. Trgovina v mestu mora biti velika, zakaj pogled na mnogobrojne prodajalnice me je prepričal kaj temeljito o tem. A tudi tu so napisi na trgovinah srbski, oziroma nemški, madjarskih je jako malo.

Govoré tu — vsaj tako sem se prepričal na lastna ušesa — skoro izključno srbsko, madjarsčine in nemščine nisem nič čul.

Seveda, javni napisi na vseh državnih poslopih so v madjarsčini. Ogrska enakopravnost! — —

Prvi obisk je veljal domu „Matice Srbske“. Impozantna stavba.

Tu nas je prav prijazno sprejel tajnik „Matice Srbske“ dr. Milan Savič. Razkazal nam je vse zanimivosti doma. Knjižnica „Matice Srbske“ je jako obširna, a ker so jo ravno nanovo

Naglašja se celo, da smo varčue, kranjske učiteljice so celo zaradi te prelepe čednosti prikrajšane na plači, kar je seveda graje vredno, ali to nas ne ovira, da ne bi harmonično zedinile lepote in priprostosti v oblekah. Kaj lepo bi se nam podalo!

V 26. številu let. „Tovariša“ čitamo jako mikaven sestavek. V premislek glede enakih učit. oblek, bodisi moških in ženskih. Kar takoj bi bila jaz pripravljena, izvršiti to srečno misel. Ko bi cenjene tovarišice in tovariši se hoteli zavzemati za to prekoristno napravo takoj s pričetkom šol. leta, bi že imeli svojo učiteljsko uniformo. Saj res, in še lepše bi bilo da bi nam to kvitirala deželna blagajna, kakor to stori drugim uradnikom.

Kdor hoče nastopiti pot krepostne popolnosti, pravijo, da mora vsak dan čitati list Tom. Kempčana, Razlage Lampetovega sv. pisma i. dr. — Ravno tako naj ne mine dan, ko bi napredna učiteljica ne čitala kaj koristnega v prid svojemu izvoljenemu poklicu in ne storila kaj kulturnega dela izven šole. Naj se zavzema z vso dušo za žensko vprašanje, zakaj to je obče-človeško, socialno, narodno! Delo in kultura učiteljic in po njih žená, potegne vse človeštvo tja, kamor teži — naprej! Proč z onimi časi, ko je bil duh domače gospodinje brez obzorja, njena duša sicer nedolžna, a tudi nevedna in prazna! Zato pa je treba ženi kulture, dekletu omike, da bo po kulturnih materah kulturno tudi človeštvo. Kako je na kmetih? Otroci pohajajo samo ljudsko šolo, v mnogih krajih — enorazrednico. Odrasli dečki pridejo vsaj med svet, kjer veliko pridobe, drugače pa je z dekleti. Sempatja se katera imovitejša izšola v mestu za učiteljico ali kaj drugega, druge ostanejo doma večkrat pod vplivom matere brez omike in duševnega obzorja. Ostanejo v predpotopni, duševni zaostalosti, polne srednjeveškega mračnjaštva, sužnje vražam, praznoverstvu, igrača najnepoštenjših sleparjev — ženske brez lastne misli, sodb in volje.

Ali se vam zdi to pretirano? Ni dolgo od tega, kar so ciganke na Gorenjskem odnesle poročno obleko, zlate uhanke in 12 starih tolarjev neki gospodinji, pred katero je ciganka plesala

v namen, da bi ji ozdravila moža. Ko je sirota spoznala, da je prevarana, bi bila skoraj zblaznela.

Tu je pač še mnogo neobdelanega polja, katerega kultivirati je poklicana na prvem mestu učiteljica. Koliko haska bi donášalo človeštvu, ako bi tudi kmetiške žene znale ceniti šolo po zaslugi in izbirati berilo in družbo svojim otrokom, osobito hčeram. In ravno temeljito izobrazena učiteljica bi znala na najprimernejši način pojasniti ženam, da napreduje in uspeva le tisti narod, ki ima dobro vzgojeno in izobrazeno ženstvo, da se dviga iz stoletnega mraka le ono ljudstvo, ki mu stoji na strani in časih celo na čelu svobodomiselno, zastarelih predsodkov rešeno ženstvo moderne omike, modernega obzorja.

Ali to more, kakor rečeno, le učiteljica, ki se sama zani-ma za napredek, pazno sledi vsakemu novjšemu pojavu in kulturnemu napredku, posebno glede ženskega vprašanja v dobrih strokovnih listih. Vaška učiteljica bodi duša, okrog katere se suče vse življenje ženstva. Koliko lahko napravi zavedna, izobrazena in podjetna učiteljica med ženstvom! Ne strašimo se boja, ne plašimo se znoja, kolegije drage, roko v roki se vrzimo v življenje, z vso odločnostjo se poprimimo dela, ki čaka le nas. Ledina je v življu našega kmetiškega kot meščanskega ženstva pač dovolj zarasla, in skrajni čas je, da jo začnemo orati in čistiti in v prerahljano zemljo sejati zdravo seme! Od izobrazbe našega ženstva je odvisna narodova bodočnost, njegov obstanek in prospeh. Pokažimo, da nismo manj vredne v človeški družbi od mož, ne manj zmožne od svojih kolegov! Ne dopustimo, da nas dramijo možki in silijo na delo, da nam šele oni odkazujejo polje, na katerem nam je delovati. Zavedamo se pač svoje vele-vazne naloge, zavedamo se svojih moči! Da, dokazati hočemo, da vemo, koliko je vredna ženska, koliko lahko koristi človeštvu s svojim delovanjem. Še enkrat ponavljam, da imamo sposobnosti in spretnosti dovolj, moči nam tudi ne manjka, le delav-nosti in podjetnosti nam je treba!

Zato svetujem:

1. Učiteljice se izobrazujmo dalje po knjigah, listih in časopisu.

urejevali, nisem mogel dobiti pravega vpogleda v knjižnico. Šte-vilo knjig je ogromno, a žal, da si nisem zapisal števila knjig. Presega pač 15.000.

V vsakem pogledu je zanimiva galerija slik, kjer so zastopani portreti vseh znamenitih ogrskosrbskih mož.

Kakor nam je prijazen tajnik pravil, se „Srbska Matica“ izvrstno razvija in je nekako kulturno središče ogrskih Srbov. Tu se osredotočuje vse kulturno življenje tega naroda.

Prihodnji obisk je veljal stolni cerkvi. Že sama vnanost dela jako prikupljiv vtisk, a tem impozantnejša je njena notranost, ki jasno priča, da je tu stolica pravoslavne episkopa.

Tovariš Ml. mi je bil cicerone in nekako samovestno mi je predlagal po ogledu cerkve, da se poklonimo pravoslavnemu episkopu Šević Mitrofanu, ako mi je ljubo.

Malo čuden se mi je zdel ta predlog; izgovarjal sem se, da vendar ni mogoče napraviti takega obiska v tako zaprašeni popotni obleki. No, slednjič sem vendar akceptiral ponujani predlog, češ, nosi ti vso odgovornost.

Podali smo se v nadškofovo palačo. V čakalnici nas je prav hladno sprejel nek mlad pop, ki je menda opravljal tu posel vratarja. Ne čudim se mu ne, ker nas je zagledal v onih čudovitih toaletah.

Že sem mislil, da mi je splaval up — gledati iz obličja v obličje vrhovnega poglavarja pravoslavne cerkve — po vodi. Toda ta hip se pojavi med vrati sekretar episkopov, in tovariš

Ml. mu kratko javi, da želimo govoriti z eminenco, poudarjajoč, da se vračamo z srbskega učiteljskega kongresa v Belgradu in da je navzoč tudi Slovenec iz Kranjskega.

Tajnik nas je jedva javil in že nam pride nasproti sam episkop ter nas najprijazneje odvede v svojo sprejemnico. To-variša Ml. in X. kakor pravoslavna katoličana mu vljudno po-ljubita roko, a moja malenkost — kakor pravi demokrat od nog do glave — mu poda samo desnico, ki jo prav prijazno stisne.

Sicer smo se izgovarjali, da naj oprostí, ker smo bili tako prosti, da smo se drznili napraviti obisk v takih oblekah, a nadškof nas je prav vljudno zavrnil, da ga iskreno veseli, da smo se ga spomnili in prav hvaležen je nam, ker vidi v svoji bližini brata Slovenca. Ponudil nam je stole, in pričel se je ži-vahen razgovor.

Eminenca se je vrlo zanimal za minuli učiteljski kongres ter poudarjal, da bo obisk Hrvatov in Slovencev na tem shodu obrodil najlepše uspehe in da bodo odslej delovali srbski kakor tudi hrvaški učitelji za edinost med srbskim in hrvaškim na-rodod.

Iz vprašanj, ki jih je stavil episkop moji malenkosti, sem izprevidel, da so možu slovenske razmere precej znane.

Poslovili smo se po preteku 10 minut najsrčneje. Mudilo se nam je na parnik

Name je mož napravil jako ugoden vtisk. — Postave je bolj majhne; dolgi, že skoro čisto beli lasje mu segajo preko

2. Prirejajmo ob nedeljskih popoldnevih prijateljske sestanke z ženami in odraslimi dekleti, da tako lahko proučimo njihove težnje, ker le tem potom postanemo učiteljice voditeljice in prvoboriteljice našega kmetijskega ženstva!

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Redni občni zbor „Društva za zgradbo učiteljskega konvikta“ v Ljubljani se vrši v četrtek, dne 27. grudnia t. l., ob 9. uri dopoldne v „Narodnem domu“ (pritličje na desno) z navadnim dnevnim redom. — K obilni udeležbi vljudno vabi odbor.

Deželno slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani ima, kakor že naznanjeno, svoj redni občni zbor v četrtek, dne 27. grudnia t. l., v „Narodnem domu“ v Ljubljani. Začetek ob 10. uri dopoldne. Vzpored običajen. Tovariš Gärtner poroča: „Učiteljske plače na Kranjskem“. — K mnogobrojni udeležbi vabi odbor.

Štajersko.

Slovenjegraško učiteljsko društvo je imelo svoje zadnje zborovanje v tekočem letu dne 2. grudnia v Slovenjgradcu pod predsedstvom društvenega načelnika tov. Vrečka. Udeležba pri tem zborovanju je bila sicer povoljna, a lahko bi bila z ozirom na to, da od julija nismo zborovali, še popolnejša. Zborovanje je posetilo 14 društvenih članov, torej dve tretjini. Eden tovariš se je pisмено opravičil.

Pozdravlja je navzoče, omeni tov. predsednik, da so se izza zadnjega zborovanja dne 2. julija t. l. izvršile nekatere premembe v društvu. Tov. Srabotnik je šel v pokoj in ostavil naš okraj za vedno, tov. Košutnik pa se je preselil v šoštanjski okraj iz svojega prejšnjega službenega mesta, visokega Razborja, odkoder je vedno prav marljivo posejal društvena zborovanja.

Na to nam predstavi g. predsednik v naš okraj nanovo došla tovariša: okrajnega pomožnega učitelja g. Gröslingerja in g. Pokršnika.

Oba tovariša prijavita takoj svoj pristop k društvu. Tako je število društvenih članov ostalo isto kakor prej.

Gdč. Šmid, ki je srečno prebila usposobljenostni izpit, se iskreno čestita.

Starostna tabela vseh učnih oseb v našem okraju, ki jo je sestavil tov. predsednik, zbuja prav mnogo pozornosti in zanimanja pri navzočih. Iz te je razvidno, da je sedaj naš starosta tov. Trobej, najmlajši pa tov. Pokršnik.

Po inicijativi okrajnega šolskega sveta opozarja nato g. predsednik kot zastopnik učiteljstva one tovariše, ki so šolski voditelji, na nekatere splošnosti glede uradnih vlog krajnih šolskih svetov in omenja vzorce izkaznic šolskih zamud, kakršne rabita n. pr. konjiški in šoštanjski okraj. Glede teh pripomni, da lahko povzročajo razne težkoče učitelju v uradovanju, kakor n. pr. v slučaju prav mnogoštevilnih selitev šolskih otrok med šolskim letom. Zato nasvetuje, da ostanemo pri teh, ki so že v rabi dlje časa, posebno pa z ozirom na to, ker novih vzorcev omenjenih tiskovin še ni odobril deželni šolski svet.

Razmotrivalo se je nadalje tudi vprašanje o šolskih zamudah in poudarjalo, naj bi okrajni šolski svet ostreje postopal proti zanikrnim staršem. Tov. Šalamun pripomni, da provzroča iztirjatev šolskih glob krajnim šolskim svetom prav mnogo težkoč in situosti in nasvetuje, naj bi v prihodnje okrajni šolski svet iztirjal šolske kazni.

Glede „Zveze spodnještajerskih učiteljskih društev“ pojasni tov. predsednik, da je članarina še na dolgu, ker se ne ve, koliko znaša, pač pa je poravnana naročnina pri „Schul- und Lehrerzeitung“, takisto tudi članarina pri „Lehrerbundu“.

Grob umrlega društvenega člana tovariša Joba je okrasilo društvo z vencem. V ta namen nabere tovariš Korže pri navzočih 8 kron, ostanek pa se je pokrtil iz društvene blagajne.

Dalje opozarja g. predsednik na knjižico „Domovinska dežela Štajerska“, ki je sicer našim učencem dobrodošla vkljub temu, da se je v nji odmeril našemu okraju prostorček tako skopo.

Končno se spominja tov. predsednik udarca, ki je zadal naš narod s smrtjo soškega „slavčka“ in navdušuje navzoče za one vzore, ki se zrealijo iz njegovih večnolepih poezij.

Prihodnje zborovanje (obenem občni zbor) se določi na dan sv. Treh kraljev, t. j. 6. prosinca 1907. M. o.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo je zborovalo dne 6. t. m. v Slovenski Bistrici. Vkljub slabemu vremenu je došlo lepo število članov in podporni nd g. Založnik. Predsednik tov. Polanec je to z zadovoljstvom konstatiral ter prav srčno pozdravil g. prof. Koprivnika iz Maribora.

ram, a brada priča, da mora mož biti star kakih 60—65 let. Ta obisk mi ostane pač nepozaben v vsem življenju.

Parnik „Hungaria“ je ravno drugič zapiskal, ko smo pridrali na pomol, in tovariš X. je moral hiteti, da je še dobil vozne listke do Vukovara. Vožnja od Novega Sada do Vukovara stane za osebo 1 K 40 h.

Na ladji sem moral zopet biti gost srbskih tovarišev, in sicer onih iz Banata. — Ne vem, kako jim poplačam to gostoljubnost. Ostanem jim najbrž dolžnik svoje življenje.

Vožnja po Dunavu je naravnost čarobna. Kakor je bilo prej vreme pusto in deževno, tako krasno je postalo sedaj. Natančno in dostojno popisati te vožnje nikakor ne morem, zakaj vsak še tako natančen popis bi bil le slaba senca onega, kar človek vidi, ko se vozi po onih krajih. Rečem le, da je mojim sopotnikom lahko žal, ker se niso hoteli pridružiti moji malenkosti.

Vožnjo po Dunavu sem si pač prej slikal v duhu kakor nekaj velezanimivega in krasnega. A vse to moje, tako živo domnevanje se je hipno razblinilo v prazen nič, ko sem zrl, stoječ na ladjinem krovu, po srebrnočisti gladini ponosnega Dunava.

In zasanjal sem pri tem čarobnem pogledu. Duh moj je pohitel po gladki gladini te mogočne vseslovanske reke, in v duhu sem gledal vse one zgodovinske tragedije, vse one zgodovinske veselice in burke, ki so se odigravale v bližini teh plitvih bregov, in iz prsi se mi je izvil vzdih: „Stvarnik, ohrani nam to reko!“

Mnogi potniki sicer trdijo, da je vožnja po Dunavu v teh krajih dolgočasna, ker je premonotona. Toda oporekati jim moram. Mogoče se to dozdeva takim potnikom, ki potujejo po svetu brez oči in ušes. Meni se je pa ravno ta vožnja tako prikupila in tako omilila, da se bom poslužil edino te poti, ako me še kdaj usoda zanese na slovanski jug.

Kaj slikovito je obdunavsko obrežje. Porasteno je večinoma z gostimi hrastovimi gozdovi, in iz daljave te pozdravljajo vitki stolpiči vaških cerkv, ki so tu redkeje nastlane. — Tuintam zapaziš na kaki gozdni goličavi tropo svobodno pasočih se konj ali kake druge domače živali, a iz gostega obrežnega bičevja in trstja ti prihajajo na uho oni lovskeemu ušesu tako melodijski glasovi, ki ti jasno pričajo, da so ti kraji pravi eldorado divjih rac, gosi, čapelj, labodov in slične perutnine.

Tuintam se je dvignila cela jata teh prebivalcev — če smo se preveč približali bregu. In takrat sem zavidal vse obdunavske lovec in si želel, preživeti le nekaj dni ob teh bregovih s svojo zvesto risanico . . .

Nad vse karakteristični so oni povodni mlini, ki smo jih srečavali na svojem popotvanju. Posestniki teh mlinov postavijo na dva velika, k bregu privezana čolna svoj mlin in k svojemu cilju hiteča voda goni noč in dan ona velikanska mlinska kolesa, ki nas tako živo opominjajo na znana kolesa onih ladi, ki so bile zgrajene pred Resljevo iznajdbo.

Po prečitaniu dopisov jame predavati g. prof. Koprivnik o mineralogiji.

Predavatelj priznava, kako težavno je poučevanje baš tega predmeta v ljudski šoli; pa te težave se pojavljajo le v začetku, če se pa stvari dobro lotimo, postane i ta predmet prav zanimiv.

Pred vsem je treba dobro odbrati rudnine, s katerimi hočemo učenca seznaniti. Ozirati se je pri tem

1. na predpise učnega načrta,
2. na človeštvu koristne rudnine in kovine,
3. gledati na to, da so zastopane vse glavne skupine in
4. ozirati se na krajevne razmere

Poučuje se naj rudništvo osobito v zimskem tečaju, začne se pa naj s tem predmetom v četrtem šolskem letu. Po mnenju prof. Koprivnika zadostuje za 4. in 5. šolsko leto 7, za 6. in 7. šolsko leto pa 9 rudnin. Kjer so razredi ločeni v oddelke, se naj poučuje v dveh kolobarjih. Za štirirazrednico se mu zde za 3. razred najprimernejše sledeče rudnine: kamena sol, baker, živo srebro, grintovec ali dolomit, petrolej, hribovina, gips, premog, pesek, grafit, prodec, sprimek in glina; za 4. razred pa: pigrit, zlato, nikel, einkova svetloba, kremenjak, lojevec, rogovačnik, svinčeni sijajnik, granat, apnenec, serpentini, sludovec, praglinovec in nekoliko iz geologije.

Odločno obsoja poučevanje brez nazornosti. Če ni dotične rudnine pri roki, tedaj je boljše molčati o njej, zakaj sicer je ves pouk suhoparen in ničvreden verbalizem. Predavatelj priporoča tudi prirejevanje izletov v kamnolome, rudokope, v tvornice za kovine itd.

Končno je pokazal g. profesor na apnencu metodično pot, naslanjajoč se na običajno dispozicijo.

Za svoje poučevanje in zanimivo predavanje je žel gosp. predavatelj splošno odobravanju.

Pri slučajnostih je sklenilo društvo soglasno, pozvati svojega zastopnika v okrajnem šolskem svetu, g. Polanca, da odslej pri sejah okrajnega šolskega sveta ne opravlja več poslov zapisničarja, da bo boljše posvetil vso svojo pozornost zastopanju učiteljskih interesov.

Prihodnje zborovanje se vrši meseca prosinca.

Goriško.

S Kobariškega nam poročajo: Zaman čakam, da se oglasi kdo izmed odbornikov in naznani vrlemu „Tovarišu“, da

Zahajajoče solnce nam je pošiljalo svoje zadnje žarke v pozdrav, ko smo se bližali svojemu cilju — Vukovaru. Spotoma smo postavili precej tovarišev-sopotnikov na suho, poslovivši se od njih najsrčnejše ter obljubivši si, da se vidimo gotovo, ako „da sreča junačka“, na prihodnjem občnem zboru „Jugoslovanske učiteljske zveze“ — in v Vukovaru nas je izstopila le šestorica.

O Vukovaru pač ne morem skoro nič poročati, zakaj odmerjen nam je bil prekratek čas, ki smo ga smeli potratiti tu. Pičli dve uri! Mesto pač ne more zatajiti svojega slavonskega značaja. Ulice široke in prostrane, ob slabem vremenu blatne do kolena, hiše izvečine enonadstropne ali pa pritlične, trgovine z nadpisi v cirilici, javni lokali okrašeni s strahovitimi madjarskimi besedami — a boljši ljudje govore v večini blaženo nemščino, tuintam ševeda tudi madjarsščino, neoporečen dokaz, da tu gospoduje v precejšnji množini mednarodni čifut.

Nekaj minut pred 9. uro zvečer nas je odpeljal hlaçon proti domu — namreč proti Zagrebu. — Upal sem, da se malo odpočijem v vlaku. A ta up je bil prazen. V vsaki postaji je vstopilo, oziroma izstopilo vedno toliko potnikov, da smo sedeli natlačeni liki sardele.

V Novi Gradiški sem se presrčno poslovil od vrlega tovariša Ml. Obljubil mi je s svojo moško besedo, da se vidiva na prihodnjem občnem zboru naše „Zaveze“.

se je ustanovila podružnica učiteljskega društva tudi za kobariški sodni okraj.

Na poziv za to določenega tovariša se zbere dne 19. novembra t. l. v kobariški šoli vkljub pregrdemu vremenu nekaj učiteljev in vrli učiteljici, sestra Perinovi k ustanovnemu zboru že omenjene podružnice kjer se izvolé v odbor: Stres Anton (načelnik), Marica Perin (tajnica), Kalan (blagajnik), Firm in Gruntar (odbornika). Obenem se sklène prirejati v Kobariču redna mesečna zborovanja in to vsak prvi četrtek v mesecu. Upati je, da bi se udeleževali teh zborovanj vkljub obsežnosti okraja in slabim zvezam udje obeh spolov in to polnoštevilno.

Eno teh zborovanj se je že vršilo v četrtek, dne 6. t. m., kjer se je povedala mnoga krepka beseda. Tako imamo zdaj že dve podružnici, tolminsko in kobariško; kaj pa Bovec in Cerkno?!

Letni občni zbor deželnega učiteljskega društva za Goriško in Gradiščansko v Gorici dne 6. decembra 1906. Društvo je imelo v pretečenem letu 7 odborovih sej. V prvih treh sejah je odbor razpravljao o korakih, ki jih je bilo treba storiti, da se je dosegla nujno potrebna ureditev pravnih razmer učiteljstva in pokritje večjih stroškov. Društvo obsega učiteljstvo slovenske in italijanske narodnosti in šteje 251 članov. Izvoljen je bil razen enega tovariša, ki se ne more udeleževati odborovih sej, zopet prejšnji odbor, in sicer za predsednika gospod Franc Bajt, nadučitelj v Ajdovščini; za predsednikovega namestnika gospod Andrej Pizzul, nadučitelj v Korminu; za slovenskega tajnika gospod Alojzij Urbančič, nadučitelj v Mirnu; za laškega tajnika gospod Inocenc Tarlao, učitelj v Trzinu; za blagajničarja gospod Ignacij Križman, nadučitelj v Dornbergu. Odbornikom so bili izvoljeni: gospod Karel Bosig, nadučitelj v Mossi; gospica Marija Bielewicz, učiteljica v Korminu; gospod Anton Berginec, nadučitelj v Sežani; gospa Leopoldina Kersnik-Rott, učiteljica v Pevmi; gospod Anton Jacobi učitelj, stotnik, predsednik veteranskega društva v Gorici; gospod Anton Kutin, c. kr. učitelj in vodja pripravljavnice za učiteljske v Tolminu; gospod Pavel Nigris, nadučitelj v Moravu pri Korminu.

Veseli nas, da je tudi laški del gradiščanskega okraja zastopan z najboljšim učiteljskim osebjem tega okraja, s katerim je prijetno skupno delovati za skupne učiteljske interese.

Sklenilo se je, vložiti prošnjo na deželni zbor za a) znižanje službene dobe od 40 na 35 let, b) vpoštevanje stanarine

Hvala Ti, dragi pobratime Milivoje, za one nepozabne ure, ki sem jih preživel v Tvoji družbi. Na veselo snidenje v naši krasni Kranjski! . . .

Bližajočim se Bosanski Dubici je pošiljalo vshajajoče solnce svoje prve žarke v pozdrav. — Sedaj nisem mogel več premagovati zaspanca. In kako li, to je bila pač že druga noč, ko sem odslovil Morfeja. Naslonil sem se na svoj kovčeg in zasnal prelepe sanje o svojem domačem ognjišču . . .

Ne baš prelahak sunek, in krik: „Kolega, šešir*“) ti je ukraden“, me popolnoma zdrami in skočim na noge. A v tem trenutku me potegne tovariš L. v sosedni kupe, kamor sva ravno stopila, ko je nek ljubeznivi sopotnik baš moj klobuk vrgel pod klop, zapazivši naju.

Ta sopotnik je bil eden onih zapuščenih bitij, kakršnih nahajamo precej ravno okrog Bosanske Dubice. Preživljajo se te eksistence s tem, da paso raznim gospodarjem njih črede, a ko se naveliča kraja, jo potegnejo drugam, a na potu ne vedo ločiti, kaj je tuje, kaj njegovo.

Proces je bil sedaj prav kratek. Izprevodnik ga je v Bosanski Dubici iztiral iz vlaka in ga hotel izročiti slučajno tam se nahajajočemu orožniku. A zaradi moje zahteve je to opustil, vendar mu „žilica“ ni dala prej miru, dokler ni dotičnika prav po „očetovsko“ posvaril.

* Klobuk.

pri upokojevanju, c) premembo zakona, da učiteljstvo dobi v deželnem šolskem svetu dva ljudskošolska zastopnika, d) penzijo, oziroma odpravnino onim učiteljicam, ki se zaradi močitve odpovedo službi, e) znižano ceno vožnje po železnicah. Pri zadnji prošnji bo učiteljstvo iskalo pomoči pri državnih poslancih naše dežele.

Književnost in umetnost.

„Zvonček“ prijavlja v zadnji letošnji številki to lepo vsebino: 1. Božična noč. Josip Vandot. Pesem. — 2. Zivali — medsebojne prijateljice. Andrej Rapè. Povest. — 3. Sirota Milica. Ivo Blažič. Povest. — 4. Hojka — božično drevo. A Špan. Gledališka igra. — 5. Pod božičnim drevesom. Podoba v barvotisku. — 6. Stari Slovak. Ivan Podgornik. Povest. — 7. V borni suknji. Silvester K. Basen. — 8. Igrišče. I. B. Zabavni spis s podobo. — 9. Spoti. E. Gangl. Pesem s podobo. — 10. Izgubljeni sin. Juraj Pangrac. Povest. — 11. Mladi umetnik. Podoba v barvotisku. — 12. Dobra mati, mehka noč. Fran Žgur. Pesem. — 13. Vrti se kolesje . . . Andrej Rapè. Pesem. — 14. Pouk in zabava. Mladi risar. A. Sič. — Rešitev. — 15. Ob sklepu sedmega letnika. — Upravništvo objavlja: Vse p. n. naročnike, ki so na dolgu z letošnjo naročnino, prosimo vljudno, da nam jo pošljejo. Takih naročnikov je še lepo število — 384 — ki so dolžni K 1920. — Vsem onim naročnikom pa, ki so z naročnino na dolgu še za pol leta ali za vse leto 1905 in za leto 1906, smo ustavili list s to številko. Tudi takih naročnikov je še 94, ki dolgujejo K 983.20. V takih razmerah naj se lepo razvija in napreduje „Zvonček“?!

Politiški pregled.

* „Billy Prapor“ — prepovedan. Češki škofje so pod kaznijo suspenzije prepovedali podrejenim svetovnim in redovnim duhovnikom, urejevati in čitati „Billy Prapor“, glasilo moderne katoliške struje. Temu nasproti je predsednik češkega društva „Moderna misel“ poslal duhovnikom poziv, naj se ne puste od škofov zastrašiti in terorizirati.

* Sklepni račun dunajskega mesta. Sklepni račun dunajske mestne uprave izkazuje za 1906. leto 146,955.314 K

42 h dohodkov in 143,779.908 K 95 h izdatkov, torej 3,177.405 K 47 h prebitka.

* Novi tajni svetniki. Z Dunaja poročajo, da podeli cesar povodom srečne rešitve volilne reforme v parlamentu nekaterim poslancem odlikovanja, nekatere bo pa imenoval tajnimi svetniki. Med novimi tajnimi svetniki so tudi vsi parlamentarni ministri, ki nimajo še tega dostojanstva.

* Koncentracija čeških strank. Iz Prage javljajo: Pogajanja, ki se vrše pod patronatom češkega narodnega sveta (predsednik dr. Herold) zaradi koncentracije čeških narodnih strank, so uspela tako daleč, da se bo že v bližnjem času vršilo posvetovanje zastopnikov strank, da store definitivne sklepe. Koncentraciji bi pripadali: mladočehi, staročehi, radikalni pristaši državnega prava in češki realisti. Češki socijalni demokratje in narodni socijalisti se ne udeležujejo. O oddajanju mandatov bodo v prvi vrsti odločilne lokalne razmere. Volilni odbori se bodo sestavljali iz zastopnikov karteliranih strank.

* Industrijalni okraji v Avstriji. Uradna „Wiener Zeitung“ je priobčila odlok ministrstva za vnanje stvari in trgovino, po katerem bodo dežele, zastopane v državnem zboru, razdeljene na 35 industrijalnih okrajev; vsak okraj bo podrejen nadzorovanju industrijalnega nadzornika.

* Poljski šolski štrajk na Pruskem. „Berliner Tageblatt“ poroča o pogajanjih pruske vlade z Vatikanom v stvari poljskega šolskega štrajka nastopno: Vatikan je prejel od poljske strani gradivo o šolskem štrajku. Da bi mogel Vatikan zaslišati tudi drugo stranko in da bi si mogel ustvariti primerno sodbo o šolskem štrajku, je tudi pruska vlada doposlala svoje gradivo. Več pa vlada ni storila doslej v tem pogledu. Doslej tudi ni naprosila Vatikana, da bi v stvari izrekel svojo sodbo. — Dne 17. t. m. se bo v Poznanju vršil baje velik shod Poljakov poznanjsko-gnezenjske nadškofije v zadevi šolskega štrajka. — Poljski poslanec Gławacki je interpeliral v državnem zboru zaradi postopanja proti poljskim otrokom. Državni tajnik je odgovoril na naravnost frivolni način, ki kaže, da ni pruski vladi nič do pravice. Dejal je, da imajo Poljaki po državljanskem zakoniku sicer pravico do odgoje otrok, da pa te pravice niso neomejene, ker ima država po istih zakonih pravico, uvesti je-robsko odgojo, zato odklanja vsako diskusijo o tem predmetu. Konservativci in nacionalno-liberalci so z njimi enega mnenja. Bebel pa v imenu socijalno-demokratske stranke ostro kara vladno brutalno in nazadnjaško politiko proti Poljakom. — „Czas“ prinaša odprto pismo Sienkiewiczovo na nemškega cesarja. Med

Vožnja do Zagreba je seveda po tem dogodku minila brez spanja. Na vsaki postaji je sedaj vstopalo vedno več ljudi, ki so vsi hiteli na semenj v Zagreb. Družba je bila kaj raznolična, in imel sem priliko, pogledati narodu, ki ima svoje kulturno središče v Zagrebu, natančneje v dušo. Spoznal sem, da je ta narod ponosen na svojo zgodovino, da paznega očesa zasleduje tek časa, a dolgoletna madjarska nasilnost ga je tako otopila, da gleda malomarno v prihodnost, živeč le sedanjosti.

Okrog 8. ure sem stopil zopet na stalna tla zagrebskega kolodvora.

Na Franc Josipovem trgu sem srečal, hiteč v mesto, kjer sem se hotel malo pokrepčati od predolge vožnje, tovariša G. in tovarišico T., ki sta pričakovala tovariša L.

Čila sta bila, zakaj preskrbni tovariš P. jima je zopet odstopil „pernice“ svojega internata, a moja malenkost je bila pa trudna do smrti.

Pokramljali smo malo, a čas, ki sem ga imel odmerjenega do svojega odhoda, se je bližal bliskovo. Ob 10. uri sem zopet izročil kosti svojega rojstva brzovlaku, da jih poneso preko kršne Like v hrvaško Reko . . .

Vožnja iz Zagreba v Reko je velezanimiva in nudi vsak trenutek popotniku nebroj prirodnih krasot. Le to bi priporočal vsaki tovarišici, oziroma vsakemu tovarišu, ki namerava tu potovati, da si preskrbi sod vode, zakaj zaradi mnogih predorov in zaradi posebnosti onega premoga, ki ga rabijo vse avstrijske

državne železnice, smo prišli v Reko tako zamazani in črni, da smo bili bolj podobni Afričanom kakor Evropejcem.

V hotelu „Sušak“ sem porabil ravno tri vrče vode, da sem dobil zopet barvo napol civilizovanega človeka.

Prihodnji dan, četrtek, je bil posvečen Reki in naši reviji — večnolepi Opatiji.

In duša je završnila v mojem telesu, a srce je pričelo hitreje utripati, ko me je vlak ponesel zopet na slovenska tla.

* * *

Tebi, dragi pobratime Jovane, so posvečene te skromne vrstice. Vem, da te skromne vrstice ne morejo niti stotine onega odtehtati, kar ste nam vi, dragi bratje v slobodni Srbiji, posebno pa Ti, ljubi pobratime Jovane, nudili. Povrniti vam ne bomo mogli nikdar, kar ste nam dali. A znajte, da vam vračamo in darujemo svoja sreča.

In Ti, dragi pobratime Jovane, znaj, da ne mine niti dan, da ne pohitim v mislih tja med vas v slobodno Srbijo. Kadar koli se ozrem iz šolske sobe na bistre valova naše Save, izročam jim stotero pozdravov, da naj jih poneso Tebi in Tvojim sovrstnikom. In kadar se povspne moj pogled na našega velikana Triglava, si vselej želim imeti peruti, da poletim tja na one sinje višave, da bi zaklical svetu: Bodočnost je slovanska, porok za to ste nam vi, bratje Srbi!